

ОБГРУНТУВАННЯ ПЕРСПЕКТИВ ВИРОЩУВАННЯ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ В УКРАЇНІ

Пшениця озима (*Triticum aestivum* L.) – перспективна сільськогосподарська культура, яка вирішує продовольчу проблему в Україні та за її межами. Вона займає 6–7 млн га, що становить 43% посівів усіх зернових культур. Тому, основне завдання аграріїв полягає у збільшенні врожайності, поліпшенні якості та забезпеченні стабільності виробництва зерна цієї культури.

При вирощуванні пшениці озимої запроваджуються інноваційні технології, адаптовані до природно кліматичних зон та з використанням районованих сортів культури. Перехід на інтенсивні технології потребує значних капіталовкладень, зокрема, на придбання сівалок точного висіву з можливістю одночасного внесення добрив та з прикочуванням, потужних комбайнів, тракторів та обприскувачів здебільшого іноземного виробництва. Через те, більшість аграріїв виважено підходить до суттєвих змін у підборі технології та передусім віддають перевагу енергоощадному виробництву.

Аграріям, які вирощують пшеницю озиму на площах від 400 га і більше, необхідно мати 3–5 сортів культури різного генетичного походження, з різними агробіологічними властивостями та групами стиглості, для інтенсивних технологій та універсального використання. При цьому необхідно надавати перевагу сортам, що занесені упродовж останніх 5 років до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні [2].

Важливою умовою інтенсифікації виробництва пшениці є використання для сівби високоякісного насіння, пристосованого до ґрунтово-кліматичних умов вирощування та адаптованих до зміни клімату. Правильний підбір сортів дозволяє уникати впливу шкочинних факторів та дає можливість повноцінно реалізувати генетичний потенціал продуктивності пшениці за критичних погодних умов і досягати при цьому більшої стабільності отриманих урожаїв.

Насіннєвий матеріал вищих генерацій забезпечує високу і дружню схожість, інтенсивне формування кореневої системи, вузла кущення і продуктивних пагонів з підвищеною стійкістю проти несприятливих умов зимівлі. Згідно з вимогами Державного стандарту України, для сівби необхідно використовувати насіння, яке відносять до категорії сертифікованого насіння першого-третього року зі схожістю для пшениці м'якої озимої не менше 92%, чистотою від насіння бур'янів та інших домішок не менше 98%, сортовою чистотою не менше 98%, вологістю не більше 14%. Потреба в насінні залежить від попередника, вологості та родючості ґрунту, строків сівби та біологічних особливостей сорту.

Для ефективного використання потенціалу сорту важливо забезпечити відповідну систему живлення рослин. Визначення потреби в удобренні пшениці озимої є складним і відповідальним завданням. Встановлюючи норми й співвідношення елементів живлення для пшениці озимої, необхідно враховувати ґрунтово-кліматичні умови, призначення врожаю та його прогнозований урожай, сорт, попередник, вологозабезпеченість, фітосанітарний стан полів, загальний рівень агротехніки тощо. При цьому фосфорні і калійні добрива бажано вносити під основний обробіток ґрунту або передпосівну культивуацію. Азотні добрива рекомендовано застосовувати для прикореневого підживлення рослин. Високі врожаї якісного зерна забезпечуються при позакореновому підживленні культури макро- мезо- та мікроелементами. Ефективне управління системою забезпечення поживними елементами пшениці озимої обумовлює отримання зерна високої якості, а якість, у свою чергу, визначає конкурентоздатність продукції, економічну, енергетичну та господарську ефективність виробництва.

Упродовж вегетації посіви пшениці озимої можуть бути пошкоджені шкідниками, уражені хворобами, засмічені бур'янами. Тому надійний догляд за посівами є важливим резервом підвищення їх продуктивності.

Отже, застосування окремих елементів технологій вирощування пшениці озимої із врахуванням сортових особливостей культури, правильного підбору системи живлення для агроценозу та відповідному догляді за посівами в комплексі забезпечують формування високої продуктивності та якості вирощеної продукції.

Список використаних джерел

1. Лихочвор В. В., Петриченко В. Ф., Іващук П. В., Корнійчук О. В. Рослинництво. Технології вирощування сільськогосподарських культур / за ред. В. В. Лихочвор, В. Ф. Петриченко. 3-є вид., допов. і переробл. Львів : НВФ «Українські технології», 2010. 1088 с.
2. Кулька В.П., Самець Н.П., Літвішко А.Н., Бурак І.М. Роль та значення сорту пшениці м'якої озимої у вирішенні проблем зерновиробництва. Роль науково-технічного забезпечення розвитку агропромислового комплексу в сучасних ринкових умовах: Всеукр. наук.-практ. конф. Дніпро: ДУ Інститут зернових культур НААН, 2021. С. 46–47.